

ték és ezzel bizonyították, hogy Szent-Györgyi anyaga maga a C-vitamin. Tehát Szent-Györgyi és Svirebely mellett a C-vitamin „fel-fedezésének” harmadik fontos szereplői a tengerimalacok voltak. Tréfásan azt is mondhatjuk, hogy maig nem tudnánk, mi a C-vitamin, ha nincsenek a tengeri malacok.

Nem sokkal később, 1932 őszén pedig Szent-Györgyi Albert a C-vitamin-forrást is megtalálta. Az ő története szerint egyik este a vacsorájához paprikát is kapott, szép piros paradicsompaprikát, amit nem szeretett. Nem merete megmondani a feleségének, hogy nem kéri. Azt a kifogást találta ki, hogy a paprikának még nem is vizsgálta meg a C-vitamin-tartalmát. A lakásból a belső udvaron át lement a laborba, és éjfélre már meg is volt az első eredmény. Hamarosan kiderült, hogy a többi zöldséghez és gyümölcshöz képest minden fajta szegedi paprika egy „valóságos C-vitamin-bánya”.

A néhány hét alatt kg-os mennyiségben kinyert kristályos anyagot szétküldte a világba a C-vitamin-kutatóknak. Angol légájának sikerült megállapítani a pontos szerkezetét is, és skorbutellenes hatására utalva Szent-Györgyivel átkeresztelték hexuronsavról aszkorbinsavra.

Az örökbefogadás során a fentieket, a tengerimalac-tesztet és a paprikából kinyerést röviden összefoglaló tábla is kikerült a tengerimalacok ketrecének falára, hogy a látogatók is megismerjék, milyen fontos szerepet játszottak a tengerimalacok a tudomány szolgálatában, és mindez Szegeden a Déri Miksa Szakközépiskola épületében történt. Az iskola diákjai C-vitaminnal kapcsolatos kísérleteket is végeztek Németh Veronika és munkatársai irányításával.

Hannus István
MKE CSMCS-elnök

Müller Sándor emléktáblája

Müller Sándor professzor tanárom volt az ELTE-n. Az egyetem befejezése után pedig három éven keresztül, 1958 és 1961 között, a munkatársam voltam.¹

Végigsétálva az ELTE új, lágymányosi kémiai épületének folyosóján szomorúan, ugyanakkor megdöbbenve és értetlenül tapasztaltam, hogy az egyetem mennyre nem ápolja a professzor emlékét, aki pedig közel harminc évet dolgozott az egyetemen.² Az impozáns hallban emléktáblákon megörökített professzorok között hiába kerestem Müller Sándor nevét, és Müller Sándorról elnevezett tanteremmel sem találkoztam. Ugyanakkor a Veszprémi Vegyipari Egyetem, ahol mindössze nyolc éven át, 1957 és 1965 között, másodállásban vezette a szerves kémiai tanszéket, Müller Sándorról egy laboratóriumot nevezett el.

Egykori professzorom és főnököm emlékét maradandóan megőrzendő, tíz évvel ezelőtt, emléktábla elhelyezését vettem terbe annak a rózsadombi villának a falán, melynek egyik első emeleti lakásában Müller Sándor feleségével az 1950-es évek elejétől haláláig élt. Egyik nap elstáztam a Rózsadombra szemrevételezni a házat, hová is lehetne elhelyezni az emléktáblát? A villa előkertjében egy nyugszéken idős nő üldögélt élvezve a szeptemberi nap melegét. Megszólítottam, és röviden elmeséltem, mi

Müller Sándor emléktáblája a Pentelei Molnár utca 3. falán

járatban vagyok. A Müller név hallatán arca felderült. Kinyitotta a kertkaput, és beinvitált. Kitűnt, hogy az egyetlen emberrel álllok szemben a villa lakói közül, aki még ismerte a Müller házaspárt. Szijjártóné, Erzsike 1949 óta élt a Pentelei Molnár utcai

házban. Nagy-nagy szeretettel, szinte meghatottan beszélt Mülleréről, még macskájukra, Picurra is emlékezett. Megmutatta, hol olvasgatót a kertben a Müller házaspár hétfői délutánokon, hogyan kerítették el a kert egy részét a macska számára, hogy az állat ne tudjon elszökni. Szijjártóné, Erzsikének nagy szerepe volt az emléktábla megvalósulásában. Akkortájt magántulajdonban lévő házakon emléktábla elhelyezése kizárólag a tulajdonosok

Müller Sándor emléktáblájának avatása. Balról jobbra: Farkas Ödön, Hollósi Miklós, Medzihradzsky Kálmán, Mészáros Miomír, Tomasz Jenő, Kucsman Árpád, Lempertné, Sréter Magda, Lempert Károly, Schiller Róbert, Kutassy Lászlóné, Vajda Tamás, Simonyi Miklós

döntési kompetenciájába tartozott. Viszont a hatlakásos társasházban az egyik tulajdonos nem akart hozzájárulni az emléktábla elhelyezéséhez. Végül is Szijjártóné, Erzsike volt az, aki ezt a Müllerék egykori lakásában élő tulajdonost elhatározásának megváltoztatására rábeszélte.

Az emléktábla-állítás költségeit egykori tanítványok, munkatársak fedezték. Szövegéről Kucsman Árpáddal közösen döntöttünk.

A tábla avatására, melyen tizenvalahányan vettünk részt, 2004. november 19-én csúnya, esős, szeles időben került sor. A táblát Hollósi Miklós avatta fel. A tanítványok és munkatársak nevében, kérésemre, Mészáros Miomír emlékezett Müller Sándorra.

Tomasz Jenő

¹ Tomasz Jenő: Emlékeim Müller Sándor professzorról. Természet Világa, 135, 364 (2004)

² Müller Sándor 1938-ban Széki Tibor professzor meghívására adjunktus lett a Pázmány Péter Tudományegyetem Szerves és Gyógyszerészeti Kémiai Intézetében. 1940-ben magántanári képesítést szerzett. 1943-ban nyilvános rendkívüli tanári kinevezést kapott. Lényegében ő vezette az intézeti szerves kémiai kutatásokat. Irányításával 1950-ig 27 doktori értekezés készült el. 1948-ban intézeti tanárrá, 1954-ben az elméleti szerves kémia professzorává nevezték ki.